

Bakalářská práce

Jméno a příjmení (student): Pavla Hlušíčková

Oponent: Dr.phil.hist. Karel Otavský

.....
Posudek oponenta:

Na základě praktika absolvovaného v drážďanských Státních uměleckých sbírkách si Pavla Hlušíčková zvolila jako téma své bakalářské práce dějiny vzniku a formace drážďanské sbírky užitého umění, známé pod jménem „Grünes Gewölbe“. Vzácné pracovní příležitosti kandidátka využila k důkladnému seznámení se s obsáhlou literaturou týkající se drážďanských sbírek a i řadou dalších převážně novějších německých prací týkajících se otázek renesančního a barokního sběratelství. Práce svou komplexností, obsahovou šíří i rozsahem i přesahuje u bakalářských prací obvyklý rámec.

Osmdesátistránkový text je členěn do pěti kapitol odpovídajících zhruba čtyřem hlavním tematickým okruhům: Uvodní kapitola „Sběratelství“ je věnována obecné problematice tohoto fenoménu v době renesance a baroka. Kapitola „Saské vévodství ve Svaté říši římské“ je naproti tomu užitečným (v případě zveřejnění takovéto práce vysloveně nutným) historickým přehledem, určeným k informaci čtenáře ne zcela zběhlého ve složité historii Saska v dané době. Zbývající tři kapitoly jsou věnovány jednak historii drážďanských sbírek v rámci organizace kurfiřtského dvora, jednak – vždy v závěrečné podkapitole nesoucí titul „Charakteristika sbírek...“ – jejich uměleckému bohatství.

Autorčino líčení osudů drážďanských sbírek se po krátkém ohlédnutí do 15. a prvních desetiletí 16. století odvíjí přes jednotlivé kurfiřty z albertovské linie - Mořice, Augusta, Christiana I. a II., Jana Jiřího I., II. III. a IV. – až k Friedrichu Augustovi Silnému, který po sobě zanechává „Grünes Gewölbe“ nejen přestavěné a nově instalované, ale též veřejně přístupné. Kandidátka zde sleduje vývoj a proměny tří víceméně současně existujících dvorních sbírek, z nichž se nově pojatá kurfiřtská Schatzkammer, tedy pokladnice a tajná úschovna cenných předmětů a dokumentů, nazývaná podle barvy stěn Grünes Gewölbe, měla stát významným barokním muzeem. Vedle ní existovala na drážďanském dvoře jednak tradiční, původem středověká „Silberkammer“ (stříbrnice) v níž se chovaly jednotlivé kusy či reprezentativní soubory stříbrného a zlatého stolního náčiní, jednak soukromá „Kunstkammer“, tj. sbírka přírodnin, různých řemeslných nástrojů, zbraní, geometrických pomůcek, hodin, astronomických a jiných přístrojů, vzpomínkových předmětů, kuriozit, drobných plastik, obrazů a knih, jakýsi obraz mnohotvárnosti světa, odpovídající zájmům a zálibám luteránských kurfiřtů. V 17. stol. je krom toho doloženo takzvané „beth Stübigen“, později osobní kurfiřtův kabinet cenností. Svě sbírky, které byly následně integrovány do příslušných „komor“, měly ve svých komnatách i některé manželky kurfiřtů.

Jak Pavla Hlušíčková ukazuje, měnily se v průběhu času obsahy, náplně, významy i funkce jednotlivých sbírek: Význam stříbrnice poklesl, když spičkové kusy začaly putovat do „Schatzkammer“. Svou důležitost postupně ztrácela i renesanční kunstkomora, ze které v polovině 17. stol. její inspektor, architekt Wolf Caspar von Klengel odstranil staré, některými kurfiřty původně používané řemeslnické nástroje. Její funkci „místa klidu a odpočinku“ převzal kurfiřtův soukromý kabinet. V roce 1718 byly fondy kunstkomory přeneseny do nově zakoupeného tzv. Holandského paláce. Tentýž von Klengel později jako zemský architekt a vrchní inspektor sbírek zintenzivnil zejména nákupy obrazů. Na konci 17. století se sbírky začaly plnit díly současných umělců, především zlatníků. Zásadní změny v organizaci drážďanských sbírek přivodila vedle nového pojetí umění i zvýšená potřeba moderní, vrcholně barokní reprezentativnosti za vlády Friedricha Augusta Silného, zvoleného roku 1697 polským králem.

Bakalářská práce Pavly Hlušíčkové svědčí o znalosti jak obsahu tak historie drážďanské sbírky. Je založena především na nové a nejnovější literatuře, ale i na dobře zužitkované možnosti osobních kontaktů a diskusí s drážďanskými muzejními pracovníky. Převážně historická práce nabízí dlouhý výčet dobře formulovaných informací a historických dat chronologicky uspořádaných uvnitř jednotlivých kapitol a podkapitol.

Vzhledem k rozsahu látky a velmi pokročilému stupni jejího odborného zpracování se autorka zřejmě stále musela potýkat s obvyklým rozsahem bakalářských prací. Snad hlavně proto nezbylo mnoho prostoru pro větší rozvinutí některých vlastních myšlenek a postřehů. Za pokus o formulaci vlastního pochopení a vidění pojednávaných fenoménů by zajisté stály obsahově důležité

charakteristiky jednotlivých dvorních sbírek, kde krom toho postrádáme srovnání se situací na ostatních soudobých vladařských dvorech. Více pozornosti by si zasloužila především proměna kunstkomy v reprezentativní sbírku během první třetiny 18. století. Zde zůstává autorka dlužna několik vysvětlujících poznámek k pojmu „muzea“, které Komenský v roce 1654 ještě chápal jako studovnu, čili „... locus ubi studiosus secretus ab hominibus solus sedet ...“. Ke krátké úvaze krom toho vybízí i místo, které zaujímá veřejnosti zpřístupněná drážďanská „Královské pokladnice“ (1733) mezi oxfordským muzeem Eliase Ashmole (1683) a veronským, nejprve pouze literárně zpřístupněným archeologickým muzeem Francesca Scipiona Maffei („Museum Meffeianum“ 1749). Slibným poutavým, podtitulkům jako „Místo klidu a odpočinku“, „Na cestě k baroknímu muzeu“, „Barokní muzeum se stává realitou“ a „Kurfirťská klenotnice se otevírá“ by se tak v převážně historicky popisném textu spíše dostalo jistého naplnění.

Na několik problematických míst narážíme v úvodní části práce, kde se Pavla Hlušíčková okrajově dotýká problematiky „Sběratelství“ (str. 11) v jeho pozdně středověké fázi. Až nepřipustnou zkratkovitost shledávám (jako medievalista) v konstatování, že chrámové poklady „byly sbírky, které plnily praktický účel a byly plně využívány“, což v kontextu předložené práce nutně vyžaduje současný poukaz na jejich jejich náboženskou funkci.

Nesprávná je v témže odstavci věta: „Vévodu z Berry následovali (v jeho sběratelství) italští a němečtí patriciové...“. K dlouhé řadě francouzských pramenů 14. století, publikovaných v 19. století patří vedle soupisů pozůstalostí členů královské rodiny i řada svrchované reprezentativních, kaligraficky psaných inventářů mobilii Karla V., jeho polobratrů Jana z Berry a Ludvíka z Anjou, burgundských vévodů a mnoha dalších. Vévoda z Berry byl tedy pouze jedním z mnohých. Obsahem těchto pokladů jsou především šperky, drahocenné stolní náčiní a vybavení oratorií a palácových kaplí.

I druhý odstavec na téže straně, věnovaný složité estetické problematice „vysokých“ a „nízkých (užitých) umění“ ukazuje nutnost zvláštní opatrnosti při zhušťování obsažných zásadních konstatování do několika málo řádek (je skutečně možné říci, že obrazy a sochy jsou pro jejich „morální a intelektuální působení“ dnes ceněny více, než předměty užitého umění, oceňované pro jejich materiál a nápaditě zpracování?). Osobně preferuji, pokládat si v této problematice otázku funkce.

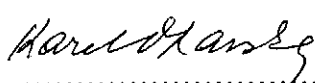
Zvídavému čtenáři asi neujde, že historický přehled dějin Saska končí smrtí Friedricha Augusta Silného, zatímco dějiny sbírky jsou líčeny v souvislosti se ztrátami na materiálu až do historicky důležité doby Sedmileté války.

Otázkou mi konečně zůstává, proč v odstavcích o počátcích wettinského sběratelství chybí zmínka o Friedrichu Moudrém a jeho wittenberské sbírce relikvií.

Pochvalně je nutno zmínit autorčinu práci s poznámkovým aparátem, i když se některé poznámky jeví jako nadbytečné.

Velmi zajímavou práci doporučuji k obhajobě.

V Černošicích, dne 22. května 2008...

.....
podpis oponenta